ÚŘEDNÍ LIST
Československé republiky

Částka 93. V Praze dne 3. srpna 1954. Cena 60 haléřů.

OBSAH:

Úřední sdělení: Pokyny k vyhlášce ministra financí č. 383/1953 Ú. l., kterou se vyhlašují pravidla pro vedení pokladních operací hospodářských, rozpočtových a ostatních organisací a zařízení. — Tárový sazebník; oznámení o vydání. — Prodloužení a doplnění směrnic k zajištění plynulého zásobování elektřinou, parou a topnou vodou v zimním období 1953/1954. — Směrnice hlavního arbitra republiky Československé pro rozhodování reklamačních sporů podle vládního nařízení č. 37/1953 Sb. o způsobu a lhůtách předkládání reklamací při dodávkách nekvalitních a nekompletních výrobků a vyrobků, které neodpovídají státním standardům, normám a technickým podmínkám a o majetkových sporech pro nevyhovění reklamacím.

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ

Ze Státní banky československé.

Pokyny

k vyhlášce ministra financí č. 383/1953 Ú. l., kterou se vyhlašují pravidla pro vedení pokladních operací hospodářských, rozpočtových a ostatních organisací a zařízení.

Státní banka československá (dále jen „Státní banka") vydává se souhlasem ministerstva financí podle čl. 55 vyhlášky č. 383/1953 Ú. l. k jejímu provádění tyto pokyny a vysvětlivky:

Aby bylo možno využít rychle peněz, které plynou od obyvatelstva za zboží a z titulu jiných plateb, opět k dalším platbám, je třeba, aby hotovosti, které organisace přijaly, se soustředily ve Státní bance. Hotovosti připlývající od obyvatelstva nesmí zůstat ležet v pokladnách organisací, musí být neprodleně shromažďovány pobočkami Státní banky, aby mohly být opět vydávány organisacím nebo státním institucím na mzdové výplaty a pod. Tím se zrychluje a snižuje oběh peněz v hospodářském obratu. Tato opatření umožňují Státní bance plánovitě řídit peněžní oběh a provádět emisní operace na základě pokladního plánu.

K jednotlivým ustanovením vyhlášky:

K čl. 4:

odst. 1: Organisace jsou povinny požádat pobočku Státní banky, která vede jejich obratový nebo běžný účet, o stanovení limitu pokladního zůstatku. Limit určuje, jakou částku může organisace mít při skončení pracovního dne ve své pokladně a jíž je třeba k běžným operacím příštího dne ráno. Nepožádá-li organisace z jakýchkoliv důvodů o stanovení limitu pokladního zůstatku, může mít ve své pokladně nejvýše 200 Kčs.

odst. 2 a 3: Hotovosti z tržeb mohou být vydávány:

a) obchodními podniky na t. zv. neodkladné potřeby, t. j. na zaplacení dopravních výloh, na údržbu místností, na drobné opravy a jiné náklady oběhu, které se platí v hotovosti, na zaplacení cestovních výdajů, na výplaty nemocenských podpor, na různé drobné platby za zboží a služby, jakož i na nákup různých předmětů od obyvatelstva;

b) organisacemi spotřebního a výrobního družstevnictví a organisacemi místního průmyslu kromě výdajů uvedených pod písm. a) též na výkup a nákup zemědělských výrobků a surovin podle výkupních a nákupních plánů;

c) obstaratelskými obchody (komisionářstvími) na výdaje spojené s jejich operacemi;

d) obchodními podniky kromě výdajů uvedených pod písm. a) též na výplatu mezd pracovníků prodejen a jídelen; mohou však k tomuto účelu používat pouze tržeb ze stejného dne (čl. 8).

Vydávání hotových peněz z tržeb je omezeno těmito směrnými normami:

podniky obchodující průmyslovým zbožím 5%,
podniky obchodující potravinářským zbožím ve městě 30%,
podniky obchodující potravinářským zbožím na vesnici . . . . . 50%.

podniky společného stravování 10%,
podniky poskytující služby 3%,
zábavní a kulturní podniky . . . . . 3%.

Restauracím v lázeňských a rekreačních místech, železničním jídelním vozům a bufetům na parnících může příslušná pobočka Státní banky na jejich žádost povolit kromě uvedených norem vydávat v době sezony až do 15% jejich tržeb v hotovosti na nákup zemědělských výrobků (kromě obilních) na trhu.

Kromě uvedených směrných norem mohou organisace spotřebního a výrobního družstevnictví a organisace místního průmyslu, jimž je povolen nákup zemědělských výrobků za stanovené ceny, vydávat k tomu účelu až 30% svých tržeb v hotovosti nad normu stanovenou pro výdaje hotovostí z tržeb na neodkladné potřeby. O takové sezónní zvýšení je organisace povinna požádat příslušnou pobočku Státní banky.

Tyto směrné normy nesmí být překročeny. Podle skutečné potřeby mohou být konkretně stanovené normy nižší. Pobočky Státní banky stanoví výši normy po projednání v dohodě s vedoucím dotyčné organisace, a to na základě rozpočtu, který organisace pobočce předloží (tiskopis pro pokladní plánování vzor PP 13).

Výrobní podniky, které přijímají tržby v hotovosti, na př. za různý odpad z výroby nebo za služby poskytnuté svým zaměstnancům, mohou vydávat hotové peníze z tržeb v mezích stanovených po dohodě s příslušnou pobočkou Státní banky.

Neobchodní organisace předkládají příslušné pobočce Státní banky rovněž rozpočet (PP 14), v němž uvedou všechny své tržby v hotovosti bez ohledu na jejich zdroje a výplaty hotovostí, a to zvlášť na mzdy a zvlášť na ony účely, na které mohou být hotové peníze z tržeb vydávány, t. j. drobné hospodářské výdaje, drobné platby v hotovosti za zboží a služby. Na základě těchto údajů určí pobočky Státní banky ony výdaje v hotovosti, které je účelné proplácet z tržeb a po dohodě s organisací stanoví normu výdajů v hotovosti z tržeb.

Normy pro obchodní organisace se stanoví procentem z měsíční částky maloobchodního obratu. Pro jiné nevýrobní organisace se stanoví norma v procentech částky očekávaných tržeb v hotovosti a pro výrobní organisace v absolutních částkách. Organisace, kterým byla povolena norma výdajů z tržeb, jsou povinny ohlásit příslušné pobočce Státní banky nejpozději 6 dní po skončení měsíce výši částky a účely použitých peněz.

K čl. 11: Organisace si vybírají pro své nutné potřeby ze svého účtu v bance hotové peníze výhradně pokladním šekem, v němž je uvedena požadovaná částka a na rubu šeku druhy výdajů. Hotové peníze mohou být používány jen pro ty účely, pro které byly bankou vydány, při čemž organisace jsou povinny si vybírat příslušné částky ke dni splatnosti.

K čl. 12: Ustanovení tohoto článku se vztahuje na zálohy poskytnuté podle článku 13 odst. 1 a 2. Zálohy poskytnuté podle čl. 13 odst. 3 je nutno poskytovat bankovním převodem nebo v případech poukazu do míst, ke není pobočka Státní banky, převodem z účtu prostřednictvím orgánů ministerstva spojů.

K čl. 13:
odst. 1: Aby nebylo nutno na každý **drobný administrativní výdaj** vystavovat předepsaný výdajový doklad, je možno podle ustanovení odstavce 1 poskytnout osobní zálohu některému pracovníku organisace, který tyto drobné výdaje propláci a vyúčtovává ve lhůtách určených pod a) a b). Způsob vyúčtování osobních záloh je určen ve směrnicích k účtové osnově pro průmyslové podniky na účtě 086 (str. 152), v podnicích vnitřního obchodu na účtě 056 (str. 52 a 53 směrnic k účtové osnově pro národní podniky vnitřního obchodu). Pro účtování záloh v rozpočtových organisacích vydalo ministerstvo financí směrnice, na které odkazuje čl. 13 odst. 5 pravidel. Směrnice o peněžních zálohách k vyúčtování v rozpočtových organisacích byly vydány ministerstvem financí pod č. j. 141/30.700/1954 ze dne 29. dubna 1954 ve Sbírce oběžníků pro KNV, roč VI. (1954) částka 10, poř. č. 136.

Zálohy podle čl. 13 odst. 1 písm. b) se poskytují na výdaje, které se uskutečňují mimo sídlo organisace. Jedná se na př. o zálohu k proplacení brigádníků, které organisace potřebuje k provedení naložení nebo vyložení železniční zásilky v jiném místě, než má sídlo a pod.

odst. 3: Ustanovení tohoto odstavce umožňuje provádět platby zmocněncům organisací, na př. výkupních, i jednotlivým složkám organisací jako na př. pobočným závodům a provozovnám, které samostatně nebilancují. Vyúčtování takových záloh se provádí formou, kterou určuje hlavní účetní ministerstva, po případě hlavní správy nebo podniku. Každé vydání peněz se musí odrazit v účetní evidenci organisace, to znamená, že se odrazí při vyúčtování zálohy v nákladech výroby a oběhu nebo v jiných operativních výdajích hospodářských organisací nebo v plnění rozpočtu organisací rozpočtových.

Náležitosti vyúčtování záloh jsou uvedeny ve vzoru 811 Sbírky typových vzorů prvotní evidence, kterou podle vládního usnesení ze dne 6. srpna 1953 vydal státní úřad statistický a ministerstvo financí pro rozpočtové organisace ve svých shora cit. směrnicích ze dne 29. dubna 1954.

K čl. 15 až 34: Celá částka v hotovosti, kterou organisace z banky vybrala, musí přijít do pokladny organisace a musí být zaúčtována v pokladní knize do příjmu. Peníze mohou být vydány z pokladny jen po zaúčtování v pokladní knize ve výdajích (mzdy se účtují ve výdajích teprve po

uplynutí stanovené lhůty pro výplatu mezd — čl. 33). Porušení tohoto pravidla by mohlo vést k zneužití nebo zcizení peněz vybraných z banky.

Pravidla předepisují bezpodmínečně oddělení pokladní a likvidační činnosti. Napřed musí být účtováno a potom teprve peníze přijaty nebo vydány. Proto je také předepsáno (čl. 20 a 34), že všechny příjmové a výdajové doklady musí být před odevzdáním zapsány v účtárně do deníku příjmových a výdajových dokladů. Vzor 802 je určen pro organisace s pokladním obratem přes 100.000 Kčs měsíčně, vzor 803 do 100.000 Kčs měsíčního obratu (t. j. příjmy a výdaje včetně mezd sečteny).

Při zápisu do deníku se doklady číslují běžně od počátku roku, zvlášť příjmové a zvlášť výdajové. Současně se zapíše částka, na kterou doklad zní, do příslušného sloupce deníku (vzor 802) Účelové členění sloupců odpovídá nomenklatuře položek pokladního plánu Státní banky Výdaje na služební cesty (sl. 7 a 18) se v bance čerpají na stejný symbol (37) jako hospodářsko-operativní výdaje (sloupec 8 a 19); členění v deníku umožňuje přesnou denní kontrolu skutečných hospodářsko-administrativních výdajů.

Po podpisu dokladů a jejich zápisu do deníku a očíslování nesmí být doklady plátcům nebo příjemcům peněz vydány (čl. 17 a 26) a musí být dodány pokladně vnitřní cestou, aby bylo vyloučeno provádět jakékoliv změny v právoplatně podepsaném, očíslovaném a zaevidovaném dokladu. Je záležitostí hlavního účetního organisace, aby upravil postup vyhotovování dokladů tak, aby nedocházelo k zbytečnému zdržení a ztrátám času příjemců či plátců peněz.

Vyplňovat „Žádost o výplatu peněz" (vzor 806 — rub) není vyhláškou předepsáno. Vyhotovuje se jen v podnicích, kde žádanky jsou obvyklé.

Po skončení pokladních operací při odevzdávání zprávy pokladníka, pokladních dokladů a příloh k nim (čl. 37) zkontroluje účtárna doklady a porovnává je se zápisy v deníku, než potvrdí jejich příjem v pokladní knize. V případě, že některý z pokladních dokladů je vrácen účtárně neproplacen, poznamená se ve sloupci 11 nebo 22 „Nepřijato" nebo „Nevyplaceno" a částka se vyloučí při součtu deníku za den. Takový doklad se označí jako neplatný (čl. 24 odst. 4)

V organisacích, po případě jejich složkách, které jsou uvedeny v čl. 21, jsou povinna příslušná ministerstva provést opatření, aby byla kdykoliv ihned zjistitelná částka, která byla ve formě tržeb od obyvatelstva přijata.

Povinnost poznamenat ve výdajovém dokladu (čl. 29) data občanského nebo závodního průkazu platí i v případech, kdy je příjemce pokladníkovi znám. Uvádění dat má význam kontrolní a povinnost uvést tato data odpadá pokladníkovi jen v těch výjimečných případech, když odpovědný pracovník, který má právo podpisu výdajového dokladu, vyznačí sám na místě pro uvedení dat poznámku, že příjemce osobně zná, a poznámku podepíše.

K čl. 35 a 36: Organisací se tu rozumí účetní jednotka podle § 6 vládního nařízení č. 41/1952 Sb. Pokladnu je možno zřídit i v takové složce, která není účetní jednotkou, má však pokladní operace v takovém rozsahu, že je účelné pokladnu zřídit. Podmínkou však je, že pokladna i evidence obratů v hotovosti budou vedeny podle zásad určených pravidly. To znamená, že jsou ve složce organisace osoby, které jednak vedoucí organisace, jednak hlavní účetní pověří oprávněním podepisovat pokladní doklady. Další nutnou podmínkou je, že deník příjmových a výdajových dokladů bude veden některým z účetních pracovníků, aby byla zaručena účetní kontrola pokladních operací.

Pokladní knihu podepisuje hlavní účetní nebo pracovník jím pověřený nejen z důvodu souhlasu se záznamy účtárny, ale také proto, aby se přesvědčil, že vykázaný zůstatek pokladny nepřevyšuje stanovený limit pokladního zůstatku. Účtovat v pokladní knize jakékoliv obraty, které neprošly pokladnou (fiktivní položky), je zakázáno.

Zápisy v pokladní knize se provádějí výhradně perem; proto zpráva pokladníka musí být vyhotovena zvlášť a nelze ji vyhotovit průpisem pokladní knihy. Toto ustanovení má současně význam kontrolní. Pokladník vyhotovením pokladní zprávy kontroluje sám své zápisy a kromě toho jsou dále kontrolovány účtárnou při přejímání zprávy pokladníka, pokladních dokladů a příloh k nim (čl. 37).

K čl. 42: Pečetění pokladen má kontrolní význam. Pokladník, který nese přímou odpovědnost za hotovosti a ceniny, může se pomocí pečeti přesvědčit, že pokladna nebyla bez jeho vědomí otevřena. V případech, kdy je pokladna střežena (závodní stráží a pod.), převezme stráž pečeť, kterou je pokladna zapečetěna, a střeží její neporušenost, protože není možno, aby převzala obsah pokladny.

K čl. 49: Náhlá revise uložená čl. 49 se provádí mimo inventarisaci pokladny předepsanou ve směrnicích k účtové osnově. Inventarisace se koná v přesně určený den pokladníkovi známý. Náhlá revise má se provádět vždy v jiný den, aby nebylo možno ji předvídat a aby proto byl pokladník nucen každou diferenci ihned hlásit.

Ustanovení vyhlášky č. 383/1953 Ú. l. jsou pevným rámcem, platným jednotně pro celé hospodářství. Nemohou proto řešit do všech podrobností provádění pokladních operací v jednotlivých organisacích. Je nutno, aby ministerstva a ostatní ústřední úřady zajišťovaly provádění vyhlášky ve svých podřízených složkách. Orgány Státní banky poskytnou k tomu svou pomoc.

Z ministerstva zahraničního obchodu.

Tarový sazebník.

Ministr zahraničního obchodu vydal podle § 54 písm. b) celního zákona č. 36/1953 Sb. a § 88 odst. 11 nařízení ministra zahraničního obchodu č. 36/1954 Sb. tárový sazebník, který je otištěn v novém vydání československého celního sazebníku z r. 1954.

Tárový sazebník nabývá účinnosti dnem 1. srpna 1954 a lze jej obdržet u ústřední celní správy ministerstva zahraničního obchodu, Praha II, Václavské nám. 57.

———

Z ministerstva paliv a energetiky.

Prodloužení a doplnění směrnic k zajištění plynulého zásobování elektřinou, parou a topnou vodou v zimním období 1953/1954.

Ministerstvo paliv a energetiky prodlužuje platnost svého výnosu ze dne 15. září 1953, č. j. 7116-9/1-53, jímž byly vydány směrnice k zajištění plynulého zásobování elektřinou, parou a topnou vodou v zimním období 1953/1954, i na další období až do odvolání, čímž se mění odst. 9 oddílu VI. uvedeného výnosu, který byl uveřejněn v Úředním listu ze dne 8. října 1953 (částka 126), a dále doplňuje zmíněný výnos takto:

Oddíl IV. se rozšiřuje o tyto další odstavce:

(8) Zemědělské podniky smějí v době výmlatů odebírat elektřinu pro výmlat a ostatní zemědělské účely jen v množství a v době stanovené výmlatovým plánem. Bližší pokyny vydají ministerstva zemědělství a výkupu v dohodě s ministerstvem paliv a energetiky.

(9) Pro zajištění přednostní dodávky elektřiny k splnění zemědělského výrobního plánu v období žní a výmlatů jsou všichni odběratelé povinni učinit nejpřísnější úsporná opatření v odběru elektřiny a snížit příkon v kW na nejmenší nutnou míru.

Oddíl VI. odst. 2 se doplňuje o základní špičkové doby celostátního energetického systému v těchto měsících:

měsíc	ranní doba	večerní doba
červen	—	20,00—21,30 hod.
červenec	—	20,00—22,00 hod.
srpen	—	19,00—21,30 hod.
září	—	18,00—21,00 hod.

Náměstek ministra:
Kelar v. r.

———

Ze státní arbitráže republiky Československé.

Směrnice hlavního arbitra republiky Československé pro rozhodování reklamačních sporů podle vládního nařízení č. 37/1953 Sb. o způsobu a lhůtách předkládání reklamací při dodávkách nekvalitních a nekompletních výrobků a výrobků, které neodpovídají státním standardům, normám a technickým podmínkám a o majetkových sporech pro nevyhovění reklamacím

Hlavní arbitr republiky Československé vydal pod č. j. 9952/54 ze dne 26. července 1954 podle § 26 odst. 1 vládního nařízení č. 47/1953 Sb., o státní arbitráži tyto směrnice:

Směrnice č. 4/54.

Na X. sjezdu Komunistické strany Československa bylo zdůrazněno, že úkolem obchodu je všestranné zlepšování služeb pracujícím, rozšiřování sortimentu zboží, pečlivé sledování jeho kvality, zkracování cesty zboží ke spotřebitelům. Bylo opětně poukazováno na to, že nejsou uspokojovány oprávněné požadavky spotřebitelů na kvalitu, provedení a vzory. Nejvážnější otázkou je otázka kvality a sortimentu zboží. Úsilí našich podniků o zlepšení kvality, o dodržení předepsaných standardů a zejména o další zkvalitnění výrobků, o čest výrobní značky není ještě dostačující. Mnozí pracovníci si v našich závodech ještě neuvědomují, že v nemálo případech vůbec není rozhodujícím množství vyrobeného zboží, ale jeho kvalita. Otázka kvality je především otázkou technické úrovně a technologické disciplíny. Dále je otázkou řádného provádění vstupní, mezistupňové a výstupní kontroly.

Do boje za lepší kvalitu výrobků, dodržování smluveného sortimentu, proti nekompletním dodávkám a proti dodávkám výrobků neznačkovaných nebo nesprávně značkovaných musí daleko účinněji než dosud zasáhnout též všechny orgány státní a resortní arbitráže. Proto musí arbitrážní orgány v tomto boji plněji, všestranněji a tvrději než dosud využívat všech prostředků, které jim dává vládní nařízení č. 37/1953 Sb. Arbitrážní orgány musí všude, kde jsou pro to zákonné předpoklady, zahajovat arbitrážní řízení z úřední povinnosti a musí včas, řádně a správně rozhodovat veškeré reklamační spory a spory o základní podmínky dodávky. Je zejména nezbytně třeba, aby arbitrážní orgány důsledně plnily povinnost soustavně zkoumat, zda přejímka výrobků byla prováděna v souhlase s platnými předpisy a oznamovat nadřízeným orgánům dodavatelů všechny případy zjištěných dodávek výrobků nekvalitních, nesprávné kvality, sortimentu, nesprávně značkovaných, neznačkovaných nebo nekompletních. Stejně musí oznamovat nadřízeným orgánům odběratelů každý případ, kdy odběratel neprovedl přejímku nebo ji provedl nedbale nebo nedostatečně.

Z dotazů stran i ústředních úřadů je zřejmé, že v některých otázkách vládního nařízení č. 37/1953 Sb. mají strany pochybnosti o tom, jak postupovat. Při průzkumu a kontrole činnosti arbitrážních orgánů se ukázalo, že také arbitrážní orgány nemají v různých otázkách jednotnou linii rozhodování. Aby byly zmíněné pochybnosti odstraněny a aby byl sjednocen postup všech arbitrážních orgánů, vydávám podle § 26 odst. 1 vl. nař. č. 47/1953 Sb., o státní arbitráži, tyto směrnice:

K § 1.

Názvu „hospodářská organisace" není v ustanovení pod písm. a) užito v užším smyslu, vymezeném v § 6 odst. 1 písm. a) vládního nařízení č. 41/1952 Sb. tak, že hospodářskou organisací se rozumí jen organisace hospodařící podle zásad chozrasčotu. Název „hospodářské organisace" je zde nutno vykládat v širším ekonomickém smyslu tak, že pod něj spadají i organisace, které ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) vládního nařízení č. 41/1952 Sb. označuje jako organisace rozpočtové.

Vládní nařízení č. 37/1953 Sb. se vztahuje i na výrobky zemědělské výroby. Nevztahuje se na práce a služby a to ani na práce stavební a montážní. Podle vládního nařízení č. 109/1953 Sb. se vládní nařízení č. 37/1953 Sb. nevztahuje na úsek zahraničního obchodu.

K § 2.

Přejímání dopravených výrobků v místě dodání podle odstavce 2 není přejímkou podle dalších ustanovení vl. nař. č. 37/1953 Sb.

K § 3.

„Předpisy závaznými pro obě strany" se v tomto a ve všech dalších ustanoveních vládního nařízení rozumějí t. zv. obecné právní předpisy. Takovým předpisem závazným pro obě strany jsou na př. předpisy o hospodářských smlouvách a základní podmínky dodávky, které vydává státní úřad plánovací a dodavatelská ministerstva podle § 10 zákona č. 99/1950 Sb. a odběrní podmínky ministerstva vnitřního obchodu. Předpisem závazným pro obě strany v tomto smyslu není rámcová smlouva.

K § 4.

V § 3 je ustanovení toliko o **místě** přejímky, v § 4 ustanovení toliko o **lhůtě** přejímky. Slovy „je odběratel povinen provést přejímku ....." není v § 4 odst 1 všeobecně ukládána povinnost provádět přejimku. Proto ustanovení § 4 odst. 1 není v rozporu s ustanovením § 18 odst. 2, které předpokládá i případy, kdy odběratel není povinen prověřovat kvalitu výrobků.

K § 5.

Protokol o vadách musí vždy obsahovat všechny náležitosti předepsané v odstavcích 3 a 4. Má-li odběratel zjistit všechny okolnosti a skutečnosti, které podle těchto ustanovení musí být uvedeny v protokolu o vadách, musí provést úplnou a účinnou prověrku výrobků. To je také cílem uvedených ustanovení. Odběratel si tím však zároveň vytváří předpoklady, aby mohl dodržet preklusivní lhůtu, ve které je podle § 20 nutno uplatnit reklamační nároky u dodavatele, a aby jeho reklamace měla úspěch. V reklamačním sporu je řádně sestavený protokol o vadách nejzávažnějším důkazem. Jeho existence umožňuje rychlé rozhodnutí reklamačního sporu, poněvadž je v něm spolehlivě zjištěna řada otázek a skutečností, které jsou pro rozhodnutí nejdůležitější.

K § 6.

U výrobků prodávaných v maloobchodních organisacích vnitřního obchodu platí pro organisace vnitřního obchodu lhůta, stanovená v odstavci 3 i pro zjevné vady výrobků. Pokud se v tomto ustanovení nemluví výslovně o organisacích maloobchodních, zahrnuje název „organisace vnitřního obchodu" i velkoobchodní organisace

Protokol o skrytých vadách může být sestaven nejpozději do 3 měsíců ode dne dodání výrobků do skladu odběratele, po případě ode dne jejich dodání do stanice určení. U výrobků s garancií může být protokol o vadách sestaven nejpozději ještě poslední den garanční lhůty. Po projití těchto hraničních lhůt, t. j. 3 měsíce u výrobků bez garancie a garanční lhůty u výrobků s garancií, nelze již reklamovat ani skryté vady. Uvnitř uvedených hraničních lhůt musí být v obou těchto případech protokol o vadách sestaven do 5 dnů po zjištění vad. Na nedodržení lhůt pro sestavení protokolu o vadách je stanovena sankce v § 20 odst. 2 a ode dne, kdy měl být sestaven protokol o vadách se počítá i šestiměsíční lhůta, ve které musí být podána arbitrážní žádost týkající se reklamačního sporu (§ 24 odst. 2 a 3).

Podle ustanovení odstavce 6 musí obchodní organisace sestavit protokol o vadách do 5 dnů po té, kdy jí spotřebitel oznámil, že zboží, které koupil v obchodě, má skryté vady. Tento protokol může však sestavit, jen pokud ještě neuplynuly hraniční lhůty stanovené v odstavcích 3 a 4. Po uplynutí těchto lhůt nemůže již skryté vady reklamovat. Lhůty stanovené v odstavcích 3 a 4 se tedy v poměru mezi dodavatelem (výrobcem) a odběratelem (na př. podnikem státního obchodu) neprodlužují ani když spotřebitel zjistil skryté vadv teprve potom, kdy zboží koupil v obchodě.

K §§ 8 a 9.

Sestavil-li sice odběratel protokol o vadách včas, takže nepřichází v úvahu ustanovení § 20 odst. 2, ale nedodržel-li při sestavování protokolu o vadách všechna ustanovení §§ 5, 8 a 9 není protokol o vadách neplatný. Odběratel musí však dokázat skutečnosti, které nejsou v protokolu o vadách uvedeny, anebo které dodavatel popřel. Znemožnil-li však nedodržením těchto ustanovení zjištění, proč vznikla zkáza výrobků, nebo zhoršení jejich kvality, nevyhoví se arbitrážní žádosti odběratele. Odběrateli, který nesplnil všechna ustanovení §§ 5, 8 a 9 uloží arbitrážní orgán nést aspoň 50% arbitrážního poplatku, i když měl odběratel ve sporu úplný úspěch.

K § 10.

Nekvalitní výrobky (zmetky) jsou výrobky, kterých nemůže být použito podle jejich určení. Toto určení výrobků je dáno výslovným ustanovením hospodářské smlouvy nebo je zřejmé z povahy výrobků. Nejčastější příčinou, proč nemůže být výrobků použito podle jejich určení, je to, že výrobky nevyhovují technickým normám, technickým podmínkám nebo vzorkům.

Odběratel nesmí nekvalitní výrobky převzít.

Kvalita je souhrn vlastností výrobku, vzhledem k jeho určení a zároveň se zřetelem k určité úrovni potřeb, podmíněné celkovým stavem rozvoje techniky i zájmy spotřebitele. Nejúplněji a nejjasněji se určuje kvalita výrobků pomocí technických norem (standardů), v nichž jsou stanoveny základní kvalitativní ukazatelé výrobků.

Technickými normami (standardy) se kvalita výrobků upravuje v širokém měřítku podle technických a hospodářských potřeb a hospodářských možností země. Představují souhrn technických i ostatních požadavků, které stát klade na normované výrobky. Poněvadž v normách jsou stanoveny progresivní ukazatelé a kvalitativní nároky na výrobky a poněvadž jsou přísně upraveny i metody kontroly, působí stát pomocí technických norem, aktivně na práci všech odvětví národního hospodářství ve směru organisace a zajištění výroby vysoce kvalitních výrobků

Nejsou-li pro určitý výrobek vydány normy, jsou kriteriem pro určení kvality výrobků technické podmínky. Technické podmínky představují kvalitativní popis výrobků a obvykle vyjasňují vlastnosti materiálu, z něhož mají být výrobky zhotoveny, jakož i rozmanité provozní charakteristické znaky podle způsobu upotřebení výrobků. Technické podmínky zpravidla schvalují společným aktem ministerstva nadřízená dodavateli a odběrateli.

Nejsou-li pro určitý výrobek technické normy ani technické podmínky, jsou kriteriem pro kvalitu výrobků vzorky

Hospodářská smlouva o dodávce a odběru výrobků, v níž je požadavek kvality výrobků přesně určen v souhlase s technickými normami, technickými podmínkami, vzorky anebo jiným vhodným způsobem, napomáhá výrobě a dodávkám kvalitních výrobků. Předpisy

o tom, jak má být ve smlouvě zajišťována kvalita výrobků jsou v § 15 vyhlášky č. 57/1953 Ú. l. o hospodářských smlouvách o dodávce a odběru výrobků, a pro rok 1954 také ještě v závazných pokynech státního úřadu plánovacího o přípravě smluvní kampaně na rok 1954 (Ú. l. částka 140/1953). Postupují-li obě strany přesně podle těchto předpisů, jsou v hospodářské smlouvě i přesná kriteria pro posouzení kvality dodaných výrobků. Na to, aby byly tyto předpisy přesně zachovávány a aby smlouvy obsahovaly přesná kriteria kvality výrobků musí arbitrážní orgány dbát již při rozhodování předsmluvních sporů.

V předsmluvních sporech se často vyskytuje otázka, zda požadavky norem nebo technických podmínek jsou zaručeným minimem anebo nejvyšší hranicí možných nároků na kvalitu výrobků?

Ve státě, který buduje socialismus, jsou zajištěny podmínky pro stálé zlepšování norem a technických podmínek. Nároky na kvalitu výrobků obsažené v technických normách nebo v technických podmínkách nemohou dlouho zaostávat za požadavky života. Není-li dosahování lepších kvalitativních ukazatelů jen ojedinělým zjevem, nýbrž systematickým úspěchem výrobců, musí příslušné orgány a zejména státní arbitráž dát podnět k tomu, aby přežité normy nebo technické podmínky byly revidovány.

Zjistí-li tedy arbitrážní orgány, že výrobky jsou špatné kvality proto, že technické normy, technické podmínky nebo vzorky, podle kterých byly výrobky zhotoveny, mají nízké požadavky na kvalitu, musí dát příslušným orgánům podnět k jejich revisi. Toto právo arbitrážních orgánů nebrání však stranám, aby si v hospodářské smlouvě vyminuly dodávku výrobků lepší kvality, než jaká je předepsána v technických normách nebo technických podmínkách. Vyžaduje-li splnění plánovaného úkolu odběratele zvýšit kvalitu výrobků, mohou se strany ve smlouvě i arbitrážní orgány v rozhodnutí odchýlit od požadavků stanovených v technických normách nebo v technických podmínkách.

K § 11.

Také zjištění skrytých vad u hutních výrobků při zpracování se musí stát, dokud ještě neuplynuly hraniční lhůty stanovené v § 6 odst. 3, po případě odst. 4.

Ustanovení § 11 neupravuje náhradu škody u dodávek hutních výrobků se skrytými vadami tak, že by se na hutní výrobky nevztahoval § 10 nebo, že by veškerá náhrada škody byla omezena jen na 50% normovaných zpracovacích výloh. Odběratel má podle § 19 odst. 2 proti dodavateli hutních výrobků se skrytými vadami nárok i na náhradu jiné škody.

Zpracovací náklady, jako nejčastěji a typicky se vyskytující škodu způsobenou odběrateli hutních výrobků skrytými vadami, vyjímá ustanovení § 11 z úpravy § 19 odst. 2 a řeší odchylně. Důvod pro toto odchylné řešení je v tom, že u hutních výrobků lze skryté vady zjistit zpravidla až při zpracování, tedy v době, kdy odběrateli již naběhly zpracovací výlohy. Protože tento stav není zaviněn výrobcem, nýbrž vyplývá z povahy hutních výrobků, ukládá § 11 — nestanoví-li předpisy závazné pro obě strany jinak — dodavateli, aby nahradil odběrateli jen 50% normovaných zpracovacích výloh. Druhých 50% zpracovaných výloh nese odběratel sám. Tato speciální úprava má zejména dva důsledky:

a) na náhradu 50% normovaných zpracovacích výloh se nevztahuje ustanovení poslední věty § 19 odst. 2, že dodavatel hradí odběrateli způsobenou škodu, pokud není kryta pokutou; 50% normovaných zpracovacích výloh hradí dodavatel odběrateli vždy,

b) odběratel se nemůže domáhat náhrady druhých 50% normovaných zpracovacích výloh ani arbitrážní žádostí o náhradu škody podle § 19 odst. 2.

K § 12.

Za výrobky nesprávné kvality se považují takové výrobky, které neodpovídají smluvené kvalitě podle příslušných státních standardů (norem), technických podmínek a podmínek, které byly smluveny, nejde-li o zmetky.

K § 15.

Vládní nařízení č. 37/1953 Sb. nepodává definici sortimentu. Odchylně od §§ 10, 12, 16 a 17, kde se mluví o výrobcích nekvalitních, výrobcích nesprávné kvality, výrobcích nesprávně značkovaných nebo neznačkovaných a o výrobcích nekompletních, je v § 15 užito obratu „sortiment dodávky".

V hospodářském styku se užívá názvu sortiment v různém smyslu. Rozumí se jím na př. druhové sestavení veškeré produkce určité skupiny. V tomto smyslu se pak mluví o sortimentu potravinářského průmyslu, sortimentu spotřebního zboží a pod. V předpisech o hospodářských smlouvách se mluví o skupinovém sortimentu v hranicích nomenklatury, který se specifikacemi mění v sortiment rozšířený, vyjádřený ve výpočtu konkretních druhů produkce.

V § 15 se sortimentem rozumí druhová různorodost výrobků, pojatá jako celek, jako zásobovací souhrn s hlediska potřeb zajištění komplexního zásobení určité výroby, výstavby nebo spotřeby. Sortiment umožňuje odběrateli, aby svůj bilanční příděl u dodavatele konkretisoval ve skladbě druhů, jakostí, rozměrů, profilů, délek, průměrů, značek a pod. jakou potřebuje pro splnění svých plánovaných úkolů. Sortiment dodávky je vždy skladba dodávky vyjádřená v hospodářské smlouvě tím způsobem, že je tam stanoven (procentem nebo absolutně) poměr množství výrobků jednotlivých rozměrů, profilů, délek, průměrů, jakostí, tříd, volеb, značek a pod. určených rovněž smlouvou. U sortimentu představuje předmět dodávky vždy vzájemný poměr množství dodávaných výrobků, stanovených rozměrů, profilů, délek, značek a pod. nikoliv jejich součet. Totéž platí, vychází-li sortiment nikoliv z rozměrů, profilů a pod., nýbrž z jakosti výrobků. Dodavatel má podle smlouvy dodat na př. koberce I., II. a III. jakosti ve stanoveném poměru množství zboží každé jakosti. Dodá-li koberců I. jakosti menší množství, než bylo ve smlouvě stanoveno, ale koberců II. a III. jakosti větší množství, než jaké bylo smluvním ustanovením o sortimentu určeno, jde o nedodržení sortimentu dodávky a nikoliv o dodávku výrobků nesprávné kvality. Výrobce dodal sice koberce téže velikosti, z téhož materiálu a sloužící témuž účelu, ale v dodávce nedodržel poměr množství výrobků jednotlivých jakostních stupňů. U sortimentu jde vždy právě o tento poměr a sankce § 15 je stanovena na jeho porušení.

Arbitrážní orgány budou v zájmu jednotného postupu vykládat pojem „sortiment dodávky" v § 15 v uvedeném smyslu.

Z toho vyplývá:

1. K nedodržení sortimentu dodávky může dojít jen tehdy, jestliže byl sortiment sjednán v hospodářské smlouvě, po případě zpřesněn specifikací. Nebyl-li

v hospodářské smlouvě sjednán sortiment, nepřichází v úvahu použití § 15.

2. Jestliže dodavatel dodržel sortiment dodávky, ale dodal výrobky některého rozměru, profilu, délky, průměru, značky a pod. nekvalitní, nesprávné kvality, nesprávně značkované, neznačkované nebo nekompletní, neužije se ustanovení § 15, nýbrž podle okolností případu jen §§ 10, 12, 16 nebo 17.

3. Dodavatel, který ve lhůtě pro dodávku sortimentu nedodal výrobky některého rozměru, profilu, délky, průměru, jakosti, značky a pod. vůbec nebo dodal jich méně, než byl podle smlouvy povinen, platí podle § 15 vl. nař. č. 37/1953 Sb. odběrateli penále jako za nesplnění smlouvy co do množství výrobků, které nedodal. Toto penále je speciální sankcí na tento způsob nedodržení sortimentu dodávky, nestanoví-li předpisy závazné pro obě strany jinak. Kromě toho platí takový dodavatel v každém případě ještě stejné penále podle § 19 odst. 1 vyhlášky č. 57/1953 Ú. l.

4. Dodavatel, který dodal výrobky některého rozměru, profilu, jakosti, průměru, značky a pod. více než na kolik znělo smluvní ujednání o sortimentu, platí podle § 15 za výrobky dodané navíc pokutu 3% z jejich fakturované ceny bez ohledu na to, jestli odběratel výrobky dodané navíc přijal nebo vrátil.

5. Při kumulaci vad se kumulují též sankce. Jestliže tedy dodavatel nedodržel sortiment dodávky a kromě toho ještě u jednotlivých členů sortimentu dodal výrobky nekvalitní, nesprávné kvality, nesprávně značkované, neznačkované nebo nekompletní, je povinen zaplatit odběrateli kromě sankce stanovené v § 15 také ještě sankce stanovené v §§ 10, 11, 12, 16 a 17 podle okolností případu.

Porušení sortimentu dodávky je porušením základního smluvního závazku. Proto při opětovném porušení sortimentu budou arbitrážní orgány podle druhu a významu dodávky zvyšovat podle § 21 vyhlášky č. 57/1953 Ú. l. penále až na pětinásobek, zejména u dodávek textilního zboží.

K § 17.

Co tvoří kompletní výrobek je stanoveno v normách, technických podmínkách nebo ve smlouvě. Nekompletní je výrobek, který se skládá z více součástí, z nichž každá jednotlivě je samostatně použitelná, ale všechny plní svůj úkol, k němuž slouží kompletní výrobek jenom když jsou používány společně, a dodavatel některou z těchto součástí nedodal. Ke kompletnímu výrobku patří podle norem, technických podmínek, nebo smluvních ujednání často i náhradní díly.

Od nekompletního výrobku je třeba rozlišovat výrobek nehotový. Nehotový je takový výrobek, u něhož nebyl skončen technologický proces. Nehotového výrobku nemůže být použito podle jeho určení a proto je to výrobek nekvalitní anebo nejde-li o zmetek, výrobek nesprávné kvality, protože neodpovídá smluvené kvalitě podle norem, technických podmínek nebo podmínek, které byly stanoveny smlouvou.

K § 18.

Právní poměr mezi dodavatelem, který není sám výrobcem a mezi výrobcem, je upraven odchylně podle toho, je-li dodavatel povinen provádět průběžnou prověrku výrobků, či nikoliv. Případu, kdy dodavatel není povinen prověřovat kvalitu výrobků, se klade na roveň fakt, že dodavatel dodává výrobky v původním továrním obalu nebo balení bez jejich otevření a že obal nebo balení nejsou poškozeny. Je třeba tedy rozlišovat tyto případy:

1. Dodavatel, který není výrobcem, je povinen provádět průběžnou prověrku výrobků:

Právní poměr mezi takovým dodavatelem a výrobcem je upraven v odstavci 1. Výrobce tu odpovídá dodavateli za vadné výrobky pouze po dobu 6 měsíců ode dne, kdy měl dodavatel sestavit protokol o vadách. Dodavatel má tedy proti výrobci stejné postavení jako každý jiný odběratel proti dodavateli. Musí ve lhůtách § 4 provést přejímku výrobků, ve lhůtách § 6 sestavit protokol o vadách, ve lhůtě § 20 uplatnit u výrobce reklamační nároky a ve lhůtě § 24 odst. 2 a 3 podat arbitrážní žádost proti výrobci.

Tato úprava je důsledkem povinnosti dodavatele provádět průběžnou prověrku výrobků a má působit na velkoobchodní a odbytové organisace, aby v těch případech, kdy je jim taková povinnost uložena normami, technickými podmínkami, základními podmínkami dodávky nebo smlouvou, průběžnou prověrku výrobků řádně prováděly. Pro reklamační nároky, které byl povinen zaplatit svému odběrateli, nemá dodavatel regres proti výrobci. Proto, neuplatnil-li dodavatel své reklamační nároky proti výrobci, nese veškeré následky — uspokojení reklamačních nároků odběratele — sám.

2. Dodavatel, který není výrobcem, není povinen prověřovat kvalitu výrobků nebo dodává výrobky v původním továrním obalu nebo balení bez jejich otevření a obal nebo balení nejsou poškozeny:

V tomto případě je právní poměr mezi dodavatelem a odběratelem upraven v odstavci 2. Dodavatel má proti výrobci regres pro reklamační nároky, které zaplatil svému odběrateli. Regresní nárok musí proti výrobci uplatnit ve lhůtě stanovené v § 20 odst. 1. Nevyhověl-li výrobce reklamaci, může proti němu podat arbitrážní žádost o tyto regresní nároky. Šestiměsíční lhůta pro podání arbitrážní žádosti počíná podle § 24 odst. 2 a 4 dnem, kdy dodavatel zaplatil odběrateli částku, které se regresem domáhá, anebo dnem, kdy byl k jejímu zaplacení odsouzen arbitrážním rozhodnutím. Týmž dnem počíná i lhůta k reklamaci.

K § 20.

Reklamace musí být učiněna v písemné formě. Odběratel musí v ní uvést co do důvodu i co do výše všechny nároky, které proti dodavateli podle §§ 10—19 uplatňuje, tedy i nárok na náhradu škody, způsobené vadnou dodávkou. Nemůže-li znát v okamžiku reklamace přesnou výši některého nároku, musí uvést výši přibližnou a sdělit lhůtu, do které přesnou výši oznámí. S reklamačním nárokem, který takto neuplatnil v reklamaci, je odběratel po projití 10denní lhůty stanovené v § 20 preludován. Desetidenní lhůta, ve které musí odběratel uplatnit u dodavatele reklamační nároky, je preklusivní s hlediska odběratele. Je však třeba vždy přihlédnout ke znění příslušných základních podmínek dodávky, poněvadž ustanovení § 20 ponechává předpisům závazným pro obě strany možnost jiné úpravy.

Státní arbitráž může podle § 24 zahájit řízení z úřední povinnosti bez ohledu na to, zda odběratel dodržel desetidenní reklamační lhůtu, po případě bez ohledu na to, zda vůbec reklamoval. Pro možnost zahájit arbitrážní řízení z úřední povinnosti je rozhodující jedině šestiměsíční lhůta uvedená v § 24 odst. 2—4. Po projití této lhůty nemůže ani arbitrážní orgán zahájit arbitrážní řízení z úřední povinnosti.

K § 22.

Z ustanovení § 22 odst. 2, § 23 a § 33 je zřejmé, že každý arbitrážní orgán, u něhož bylo podle předpisů o příslušnosti zahájeno arbitrážní řízení v reklamačním sporu, je příslušný k projednání a rozhodnutí sporu v takovém rozsahu, jak je nutno ke splnění povinností, které mu ukládají §§ 22 odst. 2 a 33. V reklamačních sporech je tedy příslušnost některých arbitrážních orgánů v důsledku speciálních ustanovení § 22 odst. 2, § 23 a § 33 širší, než jak vyplývá pro jiné spory z ustanovení o jejich příslušnosti. To platí i pro orgány resortní arbitráže.

K § 24.

Jestliže odběratel podal arbitrážní žádost ve lhůtě stanovené v odstavcích 2 až 4, ale nepožaduje příslušnou pokutu nebo penále nebo je nemůže požadovat, poněvadž je nereklamoval ve lhůtě, stanovené v § 20 odst. 1, arbitrážní orgán rozšíří z úřední povinnosti arbitrážní řízení i na pokutu nebo penále.

K §§ 25 a 26.

Ustanovení č. 8 Pravidel projednávání a rozhodování sporů státní arbitráží platí i o náležitostech a dokladech stanovených v § 25 pro arbitrážní žádost o zahájení reklamačního sporu.

K § 27.

Jestliže lhůta, stanovená v § 24 odst. 2 až 4 uplynula jen u části nároků, uplatněných v arbitrážní žádosti, přijme arbitrážní orgán žádost jen pokud jde o tu část nároku, která byla uplatněna ve lhůtě. Stane-li se v důsledku tohoto snížení hodnoty předmětu sporu arbitrážní orgán nepříslušným, odstoupí arbitrážní žádost orgánu příslušnému.

K § 31.

Arbitrážní orgány přezkoumávají také, jestli byla kvalita, sortiment, značkování a kompletnost dodávky ve smlouvě přesně zajištěna, jestli odběratel dodržel lhůtu pro přejímku dodávky, jak přejímku provedl, vyhovuje-li protokol o vadách všem předpisům a náležitostem a není-li jen formální, zachoval-li odběratel lhůty pro jeho sestavení a vyzval-li k účasti všechny osoby a orgány uvedené v §§ 8 a 9, zachoval-li reklamační lhůtu a uplatňuje-li všechny sankce, které podle okolností případu mají dodavatele stihnout.

K § 32.

U bezesmluvních dodávek vychází arbitrážní orgán z ustanovení příslušné rámcové smlouvy, základních podmínek dodávky výrobků, o které jde, odběrních podmínek ministerstva vnitřního obchodu, a není-li jich nebo nemají-li příslušných úprav, z ustanovení vládního nařízení č. 37/1953 Sb.

K § 34.

V rozhodnutí reklamačního sporu určí arbitrážní orgán, že peněžitá plnění mají být uskutečněna ihned a s opisem arbitrážního rozhodnutí, které odešle podle č. 39 Pravidel projednávání a rozhodování sporů státní arbitráží, zašle oprávněnému současně i příkaz k úhradě podle vyhlášky č. 20/1954 Ú. l.

K §§ 35, 36 a 38.

Arbitrážní orgány budou nadále oznamovat také nadřízeným orgánům odběratele, po případě jiným příslušným orgánům, jestliže:

a) odběratel porušil předpisy o přejímce, lhůty a způsob sestavení protokolu o vadách nebo lhůtu a způsob reklamace,
b) odběratel podal arbitrážní žádost až po uplynutí lhůty stanovené v § 24 odst. 2 až 4,
c) zástupce technické nebo kvalitativní kontroly, znalec nebo jiná osoba, která byla přibrána k účasti na prověrce nebo sestavení protokolu o vadách, nesplnili správně své povinnosti,
d) byly při projednávání sporu zjištěny jiné vážné závady v práci odběratele.

Při těchto oznámeních budou arbitrážní orgány postupovat obdobně podle ustanovení §§ 35, 36 a 38.

K § 39.

Nařízení se vztahuje na dodávky uskutečněné počínaje dnem účinnosti vládního nařízení (16. května 1953) a na dodávky uskutečněné sice dříve, ale u kterých v tento den běžela ještě garanční lhůta. Odpovědnost za vady u ostatních dodávek uskutečněných přede dnem účinnosti vládního nařízení se řídí předpisy platnými v době uskutečnění dodávek.

Hlavní arbitr republiky Československé:

v z. Dr. **Kobr** v. r.

UPOZORNĚNÍ: V příloze k vyhlášce ministra zahraničního obchodu č. 166 o náhradní dávce za daň z obratu při dovozu zboží bez úplaty uveřejněné v částce 91 Ú. l., vypadla technickým nedopatřením tiskárny na str. 838 poznámka pod čarou vztahující se k pořadovému číslu 614, která zní:

*) vládní nařízení č. 53/1953 Sb.

Vydavatel: Ministerstvo vnitra. — **Vedoucí redakce:** Bohumír Přibyl. — **Tiskne:** Knihtisk, národní podnik, základní závod 01 v Praze III, Karmelitská 6. — **Redakce a administrace:** Praha III, Tržiště č. 9. Telefon č. 498-41—49. — Předplatné na celý rok Kčs 60,—, na půl roku Kčs 30,—, na čtvrt roku Kčs 15,—, měsíčně Kčs 5,—. Předpláceti lze na dobu nejméně čtvrt roku, vždy jen od 1. každého měsíce. — Zrušení odběru se uznává jen ke konci každého měsíce, nejpozději 8 dní před stanoveným datem. — Frankované reklamace se uznávají jen, dojdou-li do 8 dnů po vydání reklamovaného čísla. — Účet Státní banky čs. 149—5320. — Novinová sazba povolena okrskovým poštovním úřadem Praha 022, č. 309.458-Tes 51. — Dohlédací poštovní úřad Praha 022.